

LAGUTSKOTTETS betänkande N: 4 i anledning av Regeringens proposition till Riksdagen, innehållande lag angående inbyggarnes i landskapet Åland tjänstgöring vid lots- och fyrinrättningen i stället för fullgörande av värnplikt.

Landstinget har till Lagutskottets utlåtande remitterat förenämnda proposition, och får i anledning härav Utskottet vördsamt anhålla följande:

Till grund för propositionen har givetvis lagts § 27 uti lagen om självstyrelse för Åland, vilket lagrum lyder som följer:

"Landskapet Ålands inbyggare äro skyldiga att biträda vid fäderneslandets försvar genom att, i stället för fullgörande av värnplikt, göra motsvarande tjänst vid lots- och fyrinrättningen såsom därom i lag särskilt stadgas.

Vad här ovan stadgas, gäller dock icke för dem, vilka efter fyllda tolv år inflyttat till landskapet Åland från ort i Finland, där de skulle hava varit värnpliktiga.

Sådan inbyggare i landskapet, som i första momentet åsyftas, må dock, där han det åstundar, fullgöra värnplikt vid republikens krigsmakt."

Vid granskning av lagförslaget har Utskottet ej kunnat undgå att fästa sin uppmärksamhet vid det sakförhållande, som jemväl vid remissdebatten i Landstinget framhölls, nämligen att lagförslaget uti en mängd avseenden hänvisar till den nya värnpliktslag, som visserligen redan av Riksdagen antagits, men av densamma lemnats vilande till nästa efter nyval sammanträdande riksdag. Utom att ett hänvisande till en annan lag i den omfattning, som i förevarande fall ägt rum, ur lagteknisk synpunkt måste anses mindre tillfredsställande, särskilt då de ifrågakomna lagrummen, icke äro utformade med hänsikt till nu föreliggande

237

lagförslag och sålunda i varje förekommande fall erfordra en jämförande tolkning, är härvid ytterligare att märka, själva den lag, till vilken hänvisas, ännu icke är slutligt antagen och fördenskull, innan så skett, kan bliva föremål för ytterligare ändring. Vid sådant förhållande och då sålunda det Landstinget avfordrade utlåtandet komme att uti icke obetydande avseenden s. a. s. hänga i luften, har Utskottet först efter tvåkan ansett sig böra skrida till detaljgranskning av lagförslaget.

Då sålunda likväl skett, beror detta på att Utskottet, som först nyligen fått emottaga förenämnda värnpliktslag i sitt fullständiga skick, likväl funnit att hänvisningarna i föreliggande lagförslag till större delen hänföra sig till sådana delar av värnpliktlagen, vilka knappast torde komma att vid dess upptagande av nästsammanträdande riksdag undergå ändring, såsom i huvudsak berörande sättet för uppbådslängdernas uppgörande, de värnpliktiges inkallande till besiktning, kontrollen över värnpliktige, understöd åt värnpliktigas familjer, besvär i ärenden rörande värnplikten m.m.d.

§ 2. Den främsta anmärkning, Utskottet tagit sig anledning emot det i propositionen ingående lagförslaget rikta, berör tjänstetiden, vilken i lagförslaget bestämts till ett år och tre månader. Då den i värnpliktslagen angivna allmänna tjänstetiden emellertid fastslagits till endast ett år, har utskottet ansett inga som helst hållbara skäl påkalla den allmänna tjänstetidens utsträckande för de åländska ynglingarna till ett år och tre månader, vilken tid i värnpliktslagen bestämts för sådana värnpliktiga, vilka tjänstgöra vid specialvapnen. Utskottet håller nämligen för, att arten av den tjänstgöring, som åligger åländska värnpliktiga, ej påkallar en längre utbildningstid än den för infanteriet fastställda.

Härvid är dock att märka, att inom Riksdagen vid behandlingen av värnpliktslagen just frågan om tjänstetidens längd framkallade skiljaktiga meningar och i främsta rummet föranledde till, att lagen lemnades vilande. Vid sådant förhållande förefinnes fullgiltig anledning att förmoda, att vid lagens återupptagande i Riksdagen meningarna däri ånyo komma att gå åtskiljs beträffande tjänstetiden och möjligen föranleda

ändring i denna, varför Utskottet ansett skälighet att propositionen borde undergå ändring beträffande nu ifrågavarande lagrum så tillvida, att i detsamma uttryckligen utsäges, att tjänstetidens längd skall sammanfalla med den, som gäller för tjänstetiden i allmän aktiv trupp.

§ 4 Visserligen stadgas uti lagförslaget, att tjänstgöringsskyldigheten bör, såvitt möjligt, anställas på tjänstgöringsplats eller fartyg, där personalen har samma modersmål som han, men finner Utskottet det av helt naturliga skäl önskvärt, att i lagrummet inskjutes en ytterligare bestämmelse därom, att tjänstgöringsskyldigheten skall, i den mån sådant befinnes möjligt, utgöras inom landskapet.

§ 7 Vid granskningen av de fall, i vilka enligt § 7 i lagförslaget, vilket lagrums närmare tillämpning bestämmes av ordalydelsen i § 22 värnpliktslagen, uppskov eller befrielse från inträde i aktiv tjänst kan beviljas uppbådad, har Utskottet fäst sin uppmärksamhet därunder, att sistnämnda lagrum saknar bestämmelse därom, att examinerade sjökapten, skeppare och styrmän ävensom examinerade maskinister på ångfartyg samt ytterligare lotsar, lotsläringar och kofferdisjömän, vilka genom bevis kunna styrka sig vara i utövning av sitt yrke intill viss ålder, under fredstid skola frikallas från tjänstgöringsskyldighet, på sätt stadgats uti § 36 av 1878 års värnpliktslag. Utskottet har dock funnit en sådan bestämmelse, med fäst avseende särskilt vid den art av tjänstgöringsskyldighet, som åligger åländsk uppbådad, helt naturlig och av omständigheterna synnerligen påkallad, varhos Utskottet, med tagen hänsyn dels till den tidigare inträdande tjänsteåldern, dels även till den förkortade tjänstetiden, funnit åldern, intill vilken dylik yrkesutövning bör styrkas, lämpligen kunna bestämmas till 25 år.

§ 14. Uti bestämmelsen i § 14 därom, att beträffande uppbådad, vilken gör sig skyldig till brott, som, om det begåtts av i aktiv tjänst anställd, skulle bestraffas enligt strafflagen för krigsmakten, stadgandena i sistnämnda lag skola i tillämpliga delar komma till användning, har Utskottet funnit att en betänkligheten och av inga skäl motiverad avvikelser från hävdvunna straffrättsliga principer ägt rum, varför Utskottet ej kan förorda godkännande av en dylik bestämmelse.

§ 15. Vidare har i § 15 av lagförslaget mom. 2 § 66 i värnpliktslagen enligt Utskottets förmenande utan fog undandragits tillämpning.

239

I sistnämnda lagrum stadgas nämligen om understöd åt hustru och oför-
sörjda barn till person, som i krig stupat eller försvunnit eller dö-
till följd av sår eller sjukdom. Då, enligt vad ^{L. 1}utskottet kan finna
det ingalunda kan anses uteslutet att även åländsk tjänstgöringsskyldig ombord å fartyg eller lots- och fyrväsendet underlydande tjänst-
görings plats på grund av krigsorsak, såsom genom minexplosion, besk-
skjutning eller annan sådan händelse kan omkomma, såras eller råka i
sjukdom, förefinnes enligt Utskottets förmenande ingen som helst anled-
ning, varför åländsk tjänstgöringsskyldig borde undantagas från erhål-
lande av dylikt understöd åt sin efterlämnade familj.

Uti nu ifrågavarande lagrum hänvisas oriktigt till 4 mom.
§ 86 värnpliktslagen i stället för till samma mom. § 85, vilket fel
torde uppkommit därigenom, att regeringen stött sin proposition på sto-
ra utskottets i Riksdagen avgivna betänkande N:o 67 a och c på den
slutligt redigerade lagen,

Under anförda förhållanden, och då nu ifrågavarande lagför-
slag å övrigt synes Utskottet förtjänstfullt redigerat samt under för-
utsättning, att de i förslaget på särskilda ställen förekommande hän-
visningarna till tjänstetidens längd och därav beroende bestämmelser
lämpas efter den framdeles slutligt fastställda tjänstetiden, tillåter
sig Utskottet för Landstinget vördsamt föreslå,

att Landstinget ville i avfordrat utlåtande
till Regeringen tillkännagiva, att ovanbehandlade
lagförslag kan av Landstinget godkännas, under
förutsättning likväl, att de av Utskottet anförda
synpunkterna behörigen beaktas samt att de i värn-
pliktslagen intagna, till vilka i lagförslaget
hänvisas, i behörigt avseende omredigerade måtte
i detsamma få inflyta.

Carl Björkman

Arthur Gylling

Johannes Eriksson

Torsten Rothberg

Robert Rosenblad

Conrad Palmer.